

RESUM

A. L'ECONOMIA MUNDIAL

El fort creixement real del comerç exterior al llarg del quadrienni 2002-2005 es troba a la base de la recuperació econòmica mundial. Entre els factors que han possibilitat que s'hagin recuperat el comerç mundial i el creixement econòmic cal esmentar l'acomodació de les polítiques monetàries i fiscals per tal de consolidar la recuperació del cicle econòmic, amb tipus d'interès reals baixos, amb dèficits públics relativament alts en algunes de les principals economies occidentals i amb la reactivació dels principals mercats borsaris internacionals. Aquesta recuperació econòmica mundial pivota entorn de l'economia dels Estats Units d'Amèrica, com a gran mercat mundial de consum i com a veritable locomotora de la demanda neta mundial, la qual genera feina, ocupació i reactivació econòmica en la resta de l'economia al món.

La contrapartida d'aquest fort creixement de la demanda de consum per part dels residents als Estats Units és l'enorme dèficit comercial d'aquest país, que s'estima en uns vuit-cents mil milions de dòlars, xifra que equival a més del 7,5% del seu PIB i al 8% del comerç mundial de mercaderies. En contrapartida, els saldos són positius per a Alemanya (el 4,5% del PIB), per al Japó (el 6% del PIB) i per a la Xina (el 5,5% del PIB), si bé amb l'agreujament que, de cada vegada més, el dèficit comercial dels Estats Units es concentra a la Xina, que ara representa ja una quarta part del total. Això representa per als Estats Units la necessitat de trobar diàriament en els mercats internacionals més de dos mil milions de dòlars diaris de finançament internacional, que en bona part surten de les compres de bons i accions a aquest país procedents de la Xina i dels països exportadors de petroli.

El Fons Monetari Internacional (FMI) aposta perquè aquest entorn favorable es mantengui amb vista als anys 2006 i 2007, amb taxes de creixement semblants a les del 2004, que són entorn del 4,8% per a l'economia mundial. Aquestes previsions de creixement s'han de prendre amb una certa prevenció, ja que en general continuen subsistint motius d'incertesa que poden fer decantar la balança de riscos cap al costat d'un deteriorament progressiu de la situació. D'aquests motius, l'FMI en destaca els següents: els preus del petroli; l'acabament d'un cicle de tipus d'interès baixos, que ha respost a unes polítiques monetàries molt expansives; l'augment dels desequilibris mundials —ja que no és fàcil conjugar una devaluació pactada del dòlar amb una revalorització de les monedes dels principals països exportadors asiàtics i dels exportadors de petroli—, i per la pandèmia de la grip aviària, atenent-ne el potencial efecte desestabilitzador del comerç mundial, per les incerteses geopolítiques, i, per la dificultat de tirar endavant la Ronda Doha per a la liberalització del comerç mundial.

L'any 2005 a la zona euro es va produir una certa desacceleració en el creixement, que va disminuir del 2,0% a l'1,3%. La previsió de creixement per al 2006 és del 2,1% i per al 2007, de l'1,8%. La taxa de creixement de la inflació a la zona euro s'ha situat en l'1,9%. L'objectiu del Banc Central Europeu (BCE) a mitjà termini és mantenir la taxa de creixement de la inflació entorn del 2% anual, però, atès que les expectatives de creixement de la inflació s'han disparat pels preus de l'energia, s'ha produït un canvi important en l'orientació de la política monetària de la zona euro, ja que el BCE va decidir modificar a l'alça els tipus d'interès, els quals havien restat inalterats en els darrers dos anys i mig. Amb tot, l'euro només s'ha apreciat enfront del dòlar el 0,1% al llarg del 2005, mentre que el 2004 ho va fer el 9,9%.

Les perspectives financeres per al període 2007-2013 que acordà el Consell Europeu de la Unió Europea del desembre de l'any 2005 situen el pressupost comunitari en els 862,4 mil milions d'euros, amb una distribució funcional que confirma les cinc grans partides de despesa, que són les següents: 1) creixement sostenible, que atén les despeses associades a la consecució dels objectius de l'Estratègia de Lisboa, les quals representen el 44% del total del pressupost; 2) preservació i gestió dels recursos naturals, que en representen el 43%; 3) ciutadania, llibertat, seguretat i justícia, amb l'1,2%; 4) la Unió Europea com a actor global, amb el 5,8%, i 5) administració i compensacions, amb l'altre 6%.

Espanya ha estat el país de la Unió Europea dels Quinze que més s'ha beneficiat, en termes absoluts, de la política regional comunitària. Es calcula que per al període 2007-2013 el volum d'ajudes estructurals arribarà —en euros constants del 2004— a uns 4.600 milions anuals. Les estimacions més solvents consideren que, com a mitjana anual, les ajudes estructurals han permès créixer 0,4 punts percentuals per sobre del que s'hauria crescut sense aquestes ajudes. També s'ha estimat que les ajudes programades per al període 2007-2013 suposaran un creixement addicional de 0,2 dècimes percentuals per any.

B. L'ECONOMIA ESPANYOLA

L'any 2005 els resultats de l'economia espanyola marquen una continuació de l'acceleració que va començar el 2003. Aquests resultats s'obtenen gràcies a la fortalesa de la demanda interna, que va tancar l'exercici amb un creixement del 4,4%, 1,8 punts per sobre del que experimentà el 2004. També és important la recuperació de la formació bruta de capital (7,2%) i, més concretament, de la inversió en béns d'equip, que es va tancar amb un creixement mitjà anual del 9,5%. D'altra banda, la inversió en construcció es va mantenir en unes taxes de creixement elevades (6,0%), encara que similars als exercicis anteriors. L'increment de les importacions, sumada a la tendència a l'estancament de les exportacions, ha provocat per vuitè any consecutiu una aportació negativa del sector exterior al creixement, de manera que se supera lleugerament el creixement de l'any 2004. També podem parlar de recuperació econòmica quant a l'evolució del mercat de treball, ja que la taxa d'atur es va reduir 1,8 punts, fins a arribar al 9,2%. D'altra banda, l'ocupació augmentà el 4,8%, quasi un punt més que l'any anterior. Els comptes de les administracions públiques, per primera vegada en molts d'anys, tancaren el 2005 amb superàvit, que arribà a la magnitud de 9.933 milions d'euros en termes de comptabilitat nacional, la qual cosa representa l'1,1% del producte interior brut (PIB).

Pel que fa al turisme, el començament de la recuperació econòmica a la Unió Europea, la inestabilitat produïda en algunes de les principals destinacions competidores en el segment de «sol i platja», i el dinamisme que seguí mostrant la demanda interna, són les causes que han afavorit un bon comportament del sector turístic l'any 2005. D'aquesta manera, Espanya es consolidà com la segona potència mundial, en superar els discrets resultats de l'any 2004. Així mateix, l'any 2004 la despesa en recerca i desenvolupament (R+D) fou de l'1,07% del PIB, per sota de la mitjana de la UE-25, que arribà a l'1,9% del PIB, i a gran distància del nivell que es fixa en l'Estratègia de Lisboa com a objectiu per al 2010, que és del 3,0% del PIB. A pesar de l'increment de la despesa en R+D empresarial dels darrers anys, el mateix Programa nacional de reformes reconeix que els problemes del sistema nacional d'innovació són el dèficit tecnològic de les empreses, l'escàs desenvolupament de coneixement propi i de les inversions, i la falta d'aprofitament per part del sector privat del coneixement que generen els centres públics de recerca.

C. L'ECONOMIA BALEAR

Segons els butlletins de conjuntura econòmica de la Direcció General d'Economia del Govern de les Illes Balears el creixement de l'economia balear el 2005 va ser del 2,2%, amb una recuperació de 0,7 punts percentuals respecte del 2004. Aquest creixement és 1,2 punts percentuals per sota de l'espanyol, però és superior en 0,9 punts percentuals al de la zona euro.

C.1. Anàlisi de l'oferta

Per sectors econòmics, el sector primari té una estimació de creixement per al 2005 d'un 2,1%, amb una pèrdua de -3,2 punts percentuals respecte de l'any passat, amb una producció final del valor afegit brut (VAB) a cost dels factors de 346,88 milions d'euros, el 89,68% dels quals correspon al subsector agrari i ramader; el 4,50%, al subsector forestal, i la resta, el 5,82%, al subsector pesquer. Les evolucions foren positives per al subsector agrícola, però negatives per als restants subsectors de la ramaderia, per al forestal i per al pesquer, la qual cosa, s'explica pel distint comportament de les subvencions d'explotació.

El sector de la indústria i energia creix l'1,2% l'any 2005, amb un petit guany percentual de tres dècimes respecte de l'any anterior a causa d'una major demanda interna, del manteniment de les exportacions i de la recuperació de la construcció. Si es té en compte el nombre de treballadors del sector industrial en règim d'alta laboral a la Seguretat Social a les Illes Balears, va créixer un moderat 0,6% —en concret, 188 persones—, de manera que la productivitat augmenta l'1,4%. Aquest creixement de la productivitat ve motivat per una millor reassignació dels recursos productius, fet forçat per la creixent competència dels mercats en una economia cada vegada més globalitzada, la qual cosa ha comportat que durant l'any 2005 el nombre d'empreses industrials a les Balears hagi descendit un -1,9%, en passar de les 5.525 empreses a les 5.415. Tan sols quatre grups han crescut en termes de nombre d'empreses: el paper, l'edició i les arts gràfiques (1,95%); la metal·lúrgia i la fabricació de productes metàl·lics (1,05%); el material de transport (3,72%), i l'energia i l'aigua (1,75%). En termes de la facturació de l'energia elèctrica per usos, s'observa que l'any 2005 presenta un major dinamisme que el 2004, ja que té una taxa de creixement del 4,5% (1,09 punts superior a l'any anterior). Es pot estimar que el conjunt de les indústries relacionades més directament amb el sector de la construcció (l'extracció de minerals no metàl·lics ni energètics, la fabricació de productes minerals no metàl·lics, i les indústries de la fusta —tret dels mobles—, la cistelleria i l'esperteria) varen generar 5.283 persones ocupades, és a dir, el 16,9% del total del sector industrial. Les indústries de l'alimentació varen generar 5.371 ocupacions directes, la qual cosa significa el 17,2% de l'ocupació industrial i, juntament amb les indústries lligades a la construcció i les indústries exportadores, representa una de les principals especialitzacions productives del sector industrial a les Illes Balears.

El sector de la construcció creix el 2,3%, amb un guany percentual de nou dècimes respecte de l'any anterior, que s'explica per la major estabilitat jurídica, pels increments en el preu de l'habitatge, per l'augment de la població, pels baixos tipus d'interès, i per la millora de les infraestructures socials i de transport. Així, l'any 2005, per primera vegada des de l'any 2001, l'indicador global d'activitat —índex que mesura l'evolució del sector a través del comportament de les vendes de ciment i de la mà d'obra ocupada— va ser positiu. L'índex per al 2005 es va estimar en una taxa positiva del 2,4%, enfront dels índexs negatius dels anys 2002 (-3,2%), 2003 (-7,9%) i 2004

(-1,8%). Les dades de la Seguretat Social registraren un 9,1% més de treballadors que l'any 2004. Així mateix, és important remarcar que la població immigrant constitueix un important col·lectiu en el mercat laboral del sector. Quant a l'atur, es va reduir el 7,3% respecte de l'any 2004: el nombre mitjà d'aturats l'any 2005 es va situar en les 5.220 persones, enfront de les 5.634 de l'any 2004.

Des de l'any 2000, però sobretot a partir de l'any 2003, la licitació pública havia augmentat de manera molt ràpida (amb creixements per sobre del 48%) i, a més, havia anat guanyant pes en el sector, però el 2005 es produeix un canvi de tendència. Aquest any s'arribà als 599,42 milions d'euros, enfront dels 931,65 milions d'euros de l'any 2004, la qual cosa suposa un 35,7% menys. La reducció en la licitació pública bàsicament va ser conseqüència de la minoració d'inversions per part de l'administració autònoma, que va passar de finançar 474,5 milions d'euros l'any 2004 a 267,0 milions d'euros el 2005, fet que representa un 43,7% menys. Per àmbits geogràfics, la inversió pública de les Illes Balears, mesurada en taxes de variació, es va situar en el penúltim lloc del rànquing per comunitats autònomes, només per darrere d'Astúries (-50,0%), i per sota de la mitjana nacional (que es va incrementar el 24,9%). Quant a la inversió privada, l'any 2005 va continuar molt dinàmica, encara que no s'arriben a les taxes de l'any 2004: es varen visar un 5,9% menys d'obres que l'any anterior. No obstant això, l'any 2005 els habitatges visats varen augmentar un 3,6% per al conjunt balear. Un dels indicadors avançats del sector és el nombre d'habitatges la construcció dels quals s'ha iniciat el mateix any: l'any 2005 hi hagué un augment proper al 14%, i es va arribar als 11.275 habitatges, enfront dels 9.900 de l'any anterior.

Finalment, el sector serveis creix el 2,3%, la qual cosa representa un guany percentual de vuit dècimes en relació amb l'any passat, a remolc de la demanda dels residents i dels no residents. Les activitats principals del sector serveis a les Illes Balears són les següents: el turisme, el comerç, els transports i les comunicacions, les institucions financeres i les administracions públiques.

El turisme

Es pot considerar que el conjunt total de turistes que visiten les destinacions principals de «sol i platja» competidores de les Balears, incloent-hi Espanya –Turquia, Tunísia, Egipte, el Marroc, Croàcia, Bulgària, Grècia, Itàlia, la República Dominicana, Cuba, Puerto Rico, Mèxic, el Brasil, Costa Rica, Tailàndia, Indonèsia i Malàisia—, per a l'any 2004 (darrer any de què disposem d'informació completa i homogènia per a totes les destinacions) són de 220,7 milions de turistes. Respecte d'aquest total, les Balears representen una quota de mercat del 5,2%. En termes d'ingressos, les dades són de 177,2 milions de dòlars, amb una quota relativa corresponent a les Illes del 2,7%. Aquesta menor participació relativa de les Illes en els ingressos es deu al fet que la despesa mitjana per turista a les Illes és inferior a la mitjana internacional. El càlcul de l'índex de posició competitiva turística (IPCTB) de les Balears en els preus pondera per a aquestes destinacions les evolucions relatives que presenten pel que fa als tipus de canvi i a les taxes d'inflació per comparació a les Illes Balears. L'IPCTB mostra una recuperació de la competitivitat de les Illes en els preus, ja que des del primer trimestre del 2004 fins al tercer trimestre del 2005 s'estima que la competitivitat es recupera un 4,5%. Aquesta circumstància s'explica per una devaluació ponderada del tipus de canvi de l'euro/dòlar del 3,9%, així com per una lleugera millora en la ponderació relativa del nivell de preus, que és del 0,58%. Pel conjunt de l'exercici 2005 el guany de competitivitat és d'un 1,1%.

Amb relació a l'evolució de les Illes Balears respecte de les comunitats autònomes que són competidores en el segment del turisme de «sol i platja» (Illes Canàries, Andalusia, Catalunya i Comunitat Valenciana), es pot afirmar que la nostra és la comunitat autònoma on més augmenta el nombre d'estades l'any 2005, amb un 4,3%, seguida de Catalunya, amb un 3,1%. A la resta de comunitats autònomes el creixement és per sota de la mitjana espanyola (-0,4%): així, a Andalusia és d'un -7%; a la Comunitat Valenciana, d'un -5,2%, i a les Canàries, d'un -0,6%. Les Balears varen sumar un total d'11.626.200 turistes, xifra que representa un augment del 3,4% per comparació al 2004. Aquest nombre suposa, així mateix, un màxim històric i supera en un 0,8% el màxim que s'aconseguí l'any 2000, que va ser d'11.096.500 turistes.

Les arribades d'estrangers varen totalitzar 9.362.900 persones, amb un augment de l'1,2%, mentre que els espanyols en varen sumar 2.263.200, amb un augment del 13,5%. El total d'arribades i sortides de Palma del trànsit d'aeroport de connexió o *hub* va sumar 3,6 milions de passatgers, amb un increment respecte del 2004 del 25,5%. Pel que fa referència als vols de «baix cost» o de «baix preu», cal remarcar que al llarg de l'any 2005 han arribat als onze milions de passatgers, que entren i surten, amb un creixement del 14,2% i una quota de mercat del 44,9%. L'anàlisi de les arribades per nacionalitats i per via aèria mostra que el turisme alemany, amb 3,76 milions de turistes, va augmentar un 6,8% i se situa com a líder, amb el 33,6% del total. El turisme britànic, amb 3,3 milions, experimenta, en canvi, un descens del -4,4% i passa a representar el 29,8%. El tercer mercat per via aèria són els espanyols, que comptabilitzen 1,9 milions, creixen un 16,3% i representen el 17,1%.

El 2005 l'estacionalitat es manté pràcticament igual, amb una variació positiva d'una dècima. L'estada mitjana és d'11,1 dies i s'ha incrementat 0,2 dies (un 1,83%). El total d'estades és de 117,8 milions, el 65,7% de les quals s'ha registrat en establiments hotelers, amb una pèrdua en relació amb l'any 2004 de tres punts percentuals. En canvi, augmenten la participació en el total d'estades els apartaments turístics i els habitatges llogats, que creixen el 27% (1,6 punts més), i també els apartaments i els habitatges en propietat, amb un augment del 25% (1,8 punts més).

Les Illes Balears disposen de 423.112 places reglades i és notable la progressiva pèrdua de quota de les categories inferiors, en favor de les superiors, en els darrers anys. Igualment, la mitjana del nombre de places per establiment representa una millora en els darrers deu anys, amb un increment del 27%. Segons l'enquesta de clima turístic empresarial, que elabora Exceltur, la millora del grau d'ocupació dels establiments hotelers (sense apartaments) i la del nivell de preus en la temporada alta han permès un augment lleuger del nivell de beneficis, segons es desprèn de l'opinió que expressen els directius hotelers. Alternativament, també es poden tenir en compte les dades del novè estudi que Ernst&Young prepara sobre els indicadors econòmics de la indústria hotelera espanyola. Segons aquestes dades, els hotels de tres estrelles a les Illes mantenen estables les rendibilitats, mentre que els de quatre estrelles o de cinc la milloren des de l'any 2002. El total de la despesa turística aconsegueix un valor de 10.429,9 milions d'euros, amb un creixement del 6,2%: el 84,5% d'aquesta quantitat (8.810,0 milions d'euros) correspon al turisme estranger, que creix el 5,4%, i la resta, al turisme nacional, amb un pes del 15,5% (1.619,9 milions d'euros) i un creixement del 10,6%. Finalment, l'ocupació total en la mitjana anual va arribar a les 70.249 persones, amb un augment del 2,5%, 57,9 mil de les quals corresponen a assalariats (el 82,5%), amb un creixement del 3%, i 12,3 mil, a autònoms (el 17,5%), que creixen el 0,7%. Per trimestres, l'estacionalitat de l'ocupació (la diferència entre la punta trimestral màxima i la mínima) es pot estimar en les 55,9 mil persones.

El comerç

L'any 2005 hi havia a les Illes Balears 20.477 empreses del sector del comerç, és a dir, el 23,53% del total d'empreses, de manera que es dona una disminució del 5,5% respecte de l'any 2004. El 70% d'aquestes empreses es dedicaven al comerç al detall; el 21%, al comerç a l'engròs, i el 9% a vendre, mantenir i reparar vehicles. Si ens fixam en l'evolució conjuntural del sector, podem comprovar que a les Illes Balears les vendes del comerç al detall varen créixer durant el 2005 un 3,29%; això és 2,4 punts menys que el 2004, a un ritme lleugerament inferior respecte del conjunt de l'Estat espanyol (4,42%). L'ocupació en el comerç al detall es va incrementar al llarg de l'any l'1,06%, més de mig punt per sota del nivell de l'Estat espanyol, on l'ocupació va augmentar l'1,62%. D'altra banda, la inflació en el sector del comerç al detall s'estima que va ser l'any 2005 del 3%, dues dècimes més baixa que la inflació a l'Estat espanyol.

Els transports i les comunicacions

Amb relació a l'activitat conjuntural de l'any 2005, es destaca la recuperació de l'activitat del transport de passatgers per via marítima en règim de cabotatge i en règim de creuer turístic, amb un augment del 8,9%. Així mateix, el transport aeri va augmentar prop del 3%. D'altra banda, el transport terrestre per carretera i el transport per ferrocarril varen créixer el 7,6%, i els serveis postals, el 3,1%. Pel que fa a comunicacions, convé esmentar el creixement de la telefonia mòbil, amb el 14,3%, mentre que la telefonia fixa descendeix el 7%.

Les institucions financeres

Malgrat el gir alcista del tipus d'interès del Banc Central Europeu al final de l'any, les entitats bancàries han seguit la tendència registrada en els darrers exercicis d'incrementar el volum de crèdits concedits (un 24,2%), de manera que se situen en els 29.564 milions d'euros. Si bé són diferents els elements que contribueixen a explicar aquesta realitat, un factor clau és la situació que marca l'activitat immobiliària, que es caracteritza en els darrers anys per una creixent demanda de garanties hipotecàries. Així, amb les dades del mes de desembre del 2005, les Balears són la comunitat autònoma amb un major nombre de finques amb hipoteques constituïdes per cada cent mil habitants (7.089 hipoteques). Altrament, les Illes són la comunitat autònoma que presenta relativament un major volum de crèdits en relació amb els dipòsits. Cal subratllar que les caixes d'estalvis han consolidat el lideratge, tant en la concessió de crèdits com en la captació de dipòsits.

Les Balears es caracteritzen per un elevat grau de bancarització, i són, després de La Rioja i d'Aragó, la comunitat autònoma amb una menor proporció d'habitants per oficina. A pesar que les oficines bancàries que operen a les Illes presenten un menor grau de productivitat que en l'àmbit nacional, tant en la concessió de crèdits com en la captació de dipòsits, s'han esdevingut millores considerables en la productivitat de l'oficina bancària a les Balears, de manera que concedeix, per terme mitjà, 4.590 milers d'euros més en concepte de crèdits l'any 2005 que el 2004 i capta 137,92 milers d'euros més per al mateix període de temps en forma de dipòsits.

Les administracions públiques

El total del consum públic a les Balears (els salaris més les compres de béns i serveis) va arribar als 2.808,1 milions d'euros, la qual cosa representa l'11,9% de la renda interior bruta a preus de mercat (RIB p. m.) (4,6 punts per sota del nivell estatal) i el nivell de consum públic més baix per al conjunt de les comunitats autònomes. En contrapartida, l'estalvi públic va ser de 4.426,9 milions d'euros, mentre que la inversió pública es va situar en els 551,5 milions d'euros, de manera que es generarà una capacitat de finançament per al conjunt de les administracions públiques (l'estatal, l'autonòmica, la insular i la local) de 3.875,4 milions d'euros, equivalent al 20,7% de la RIP p. m., que és el percentatge més alt en el conjunt de les comunitats autònomes.

Els pressuposts generals de l'Administració general de la comunitat autònoma de les Illes Balears per a l'any 2005 són de 2.587,78 milions d'euros (431.279 milions de pessetes), xifra que suposà un increment del 39,2%. Quant a les administracions insulars, el pressupost agregat dels tres consells insulars l'any 2005 s'incrementà el 10,16%, en superar els 350 milions d'euros (58.331 milions de pessetes). Comparativament, els consells insulars de Mallorca i de Menorca presenten increments del 12,50% i del 15,31%, respectivament. No obstant això, el Consell Insular d'Eivissa i Formentera presenta una evolució lleugerament negativa d'un -1,11%. Amb referència al pressupost dels ajuntaments de la comunitat autònoma, el volum total de l'exercici 2005 superarà per primera vegada la barrera dels mil milions d'euros (1.040,71 milions d'euros).

El deute acumulat de les Illes Balears durant l'any 2005 va ser de 1.536 milions d'euros, un 64,1% superior al de l'any anterior. Aquesta quantitat representa el 2,74% del deute total de les comunitats autònomes espanyoles. Cal dir que aquesta quantitat representa el 6,8% del PIB regional —només se'n situen per sobre València (11,5%), Catalunya (7,8%) i Galícia (7,4%)—, amb un increment de 3,6 punts respecte de l'any 2000, quan era el quart percentatge més baix de l'Estat. El nivell d'endeutament per habitant es va incrementar en relació amb l'exercici precedent, ja que l'any 2004 va ser de 980,06 euros i l'any 2005 arriba als 1.562,35 euros, amb una variació del 59,4%. Només són per sobre d'aquestes xifres València, Catalunya i Madrid. D'altra banda, la recaptació tributària que ha obtingut la Delegació Especial d'Hisenda arribà el 2005 als 2.392 milions d'euros, amb un increment del 14,9% per comparació a l'any 2004.

C.2. Anàlisi de la demanda

Pel que fa als diferents components de la demanda final, la **demanda final del consum dels residents** creix en termes reals el 2%, amb un guany percentual de quatre dècimes percentuals en relació amb l'any passat. La confiança dels consumidors augmenta l'1,5%, i el percentatge de les llars que no tenen dificultats per arribar a final de mes d'acord amb els ingressos nets mensuals descendeix el -3,6%. La **demanda final de consum dels no residents o despesa turística** ha ascendit fins als 10.430,3 milions d'euros, amb un creixement del 6,2% respecte de l'any 2004. La **demanda final d'inversió** creix el 3,3%, 2,3 punts percentuals més que l'any passat.

Amb relació al **comerç exterior per duanes**, el resultat del saldo comercial, una vegada excloses les partides distorsionadores, passà d'un dèficit de 172.204 milers d'euros l'any 2004 als 308.041 milers d'euros el 2005: el dèficit es va incrementar el 78,9%. Aquest augment va ser degut al comportament dels combustibles minerals. Les partides que registraren superàvits

comercials varen ser el calçat, amb 103.745 milers d'euros; les de material de transport, amb un saldo de 83.473 milers d'euros, i els productes d'indústries químiques i derivats, amb 8.963 milers d'euros.

La inversió estrangera va augmentar el 63,3% el 2005, fins a arribar als 186,1 milions d'euros. El principal sector receptor de la inversió estrangera és el constituït per les activitats immobiliàries i els serveis, que, amb 124,8 milions d'euros, absorbeix el 67,1% del total i creix el 30,7%. El segueix, per ordre d'importància, l'hoteleria, que, amb 48,6 milions d'euros, representa el 26,1% del total i creix un 783,6%. Per tant, aquestes dues activitats signifiquen més del 93% del total de la inversió estrangera.

C.3. Anàlisi de la inflació, de la renda i dels fluxes de finançament

La inflació valorada per la via de l'índex de preus de consum (IPC) va ser del 3,1% —en termes de variació anual— a les Illes Balears, 0,3 punts percentuals per sota de la mitjana espanyola. És, emperò, 1,2 punts per sobre de la que presenta la Unió Europea dels Quinze, la qual cosa reflecteix una pèrdua de competitivitat en relació als països europeus per a tots els béns i serveis que són oferts des de Balears.

Les Illes Balears presenten un nivell de vida alt i, en termes de PIB regional per habitant o renda per càpita, aquest fet es confirma, ja que ocupen la cinquena plaça, amb un índex 111,78 respecte d'Espanya (100) de 111,78, per darrere del País Basc, Madrid, Navarra i Catalunya. Per comparació a l'any 2000 hem perdut -11,1 punts, fet que es pot explicar, inicialment, perquè la renda regional ha crescut menys que la mitjana espanyola, mentre que la població experimenta un dels creixements regionals més importants per comunitats autònomes. Si es té en compte el concepte de renda familiar bruta disponible per càpita corregida pel poder de compra, les Balears milloren la posició relativa, si es compara amb l'indicador de la renda per càpita, i ocupen la quarta posició dins el conjunt de comunitats autònomes, amb un índex 113,66 respecte d'Espanya (100) de 113,66, per darrere del País Basc, Navarra i Madrid, encara que avancen Catalunya en aquesta classificació.

Aquest elevat nivell de renda per càpita explica que les Balears presentin uns elevats nivells d'estalvi regional i de capacitat de finançament. En el cas de les Illes, per l'any 2004 es pot comprovar que la capacitat de finançament de 1.969 milions d'euros és deguda exclusivament al sector públic, amb 3.875,40 milions d'euros, ja que el sector privat es troba en una situació de necessitat de finançament per un valor de -1.906,4 milions d'euros. Altrament, les dades aclareixen que les Illes Balears són la comunitat autònoma que presenta el percentatge respecte del PIB més alt quant a la capacitat de finançament del sector públic de totes les comunitats autònomes: com a mitjana, per al conjunt del quinquenni 2000-2004 és del 18,6%.

D. PRINCIPALS ACCIONS DEL GOVERN EN EL CAMP DEL MEDI AMBIENT I DE LA SOCIETAT DEL CONEIXEMENT I DE LA INFORMACIÓ

Com a camps d'actuació es destaquen, entre d'altres, el medi ambient, per tal de consolidar les polítiques de sostenibilitat, i també l'impuls de la societat del coneixement i de la informació, com a principal eina modernitzadora de l'entramat productiu i social de les Illes Balears.

Amb relació al medi ambient i a l'ordenació del territori, es pot destacar que el Pla territorial d'Eivissa i Formentera fou aprovat definitivament pel Ple del Consell Insular el 21 de març del 2005. D'altra banda, és important assenyalar que s'ha publicat la Llei 5/2005, de 26 de maig, per a la conservació dels espais de rellevància ambiental, la qual té per objecte establir el règim jurídic general per declarar, protegir, conservar, restaurar, millorar i gestionar adequadament els espais de rellevància ambiental de les Illes Balears. Així mateix, s'ha d'esmentar l'Acord del Consell de Govern de 18 de març per iniciar el procediment d'elaboració del Pla d'ordenació dels recursos naturals (PORN) de la serra de Tramuntana.

Quant a la societat del coneixement i de la informació, és prou conegut que la situació de les Balears és manifestament millorable. L'any 2004 la despesa total en activitats de recerca i desenvolupament (R+D) va arribar als 54,7 milions d'euros, quantitat que comporta un augment del 18% respecte de l'any 2003. Aquesta xifra representa un percentatge del 0,61% enfront del total espanyol. Aquesta xifra de despesa en R+D representa una proporció del 0,28% del PIB, mentre que la mitjana espanyola és de l'1,12%, lluny encara de l'objectiu de l'Estratègia de Lisboa, que és del 3%. La distribució de la despesa en R+D per sectors d'execució revela el paper important que encara té l'entorn científic (en el qual s'inclouen tant la Universitat de les Illes Balears com els centres de recerca). Aquesta despesa ha augmentat el 66%, si es compara amb les dades de l'any 2003, any que va ser del 14,9%. Pel que fa a l'esforç del sector empresarial a les Illes Balears, continua sent reduït per mor de l'estructura productiva regional, és a dir, a causa de l'escàs pes del sector industrial i de serveis de telecomunicacions, que són els que fan l'esforç majoritari en activitats de recerca, desenvolupament i innovació (R+D+I) al conjunt de l'Estat.

Per millorar aquesta situació s'ha aprovat el Pla de ciència, tecnologia i innovació de les Illes Balears (2005-2008). Per a aquest període, es defineixen tres àrees prioritàries: el turisme, el medi ambient i les ciències de la salut, a causa de la necessitat de concentrar esforços i d'atendre les conclusions i les recomanacions que deriven de l'execució del I Pla de R+D i del I Pla d'innovació, i també dos eixos transversals: les tecnologies de la informació i de la comunicació (TIC) i la llengua, la cultura i la societat. En el marc del nou Pla, s'ha planificat la creació i la dotació d'un nou centre de recerca, amb caràcter d'excel·lència, focalitzat en les malalties de l'aparell respiratori: la Fundació Caubet-Cimera, amb un pressupost per a infraestructures i equipament de dotze milions d'euros. Quant al turisme, cal destacar l'acció que s'emmarca dins el CIDTUR (centre de R+D i de transferència de tecnologia sobre turisme de referència nacional) i el projecte SAITUR, que permetrà imbricar el CIDTUR en el sistema d'innovació de les Illes Balears, donar suport a la innovació turística i crear un clúster turístic. Està emmarcat dins la convocatòria d'accions innovadores de la Comissió Europea, amb un pressupost de 4.700.000 euros, que s'ha de desenvolupar fins a l'any 2007. També cal destacar quant al medi ambient que el Govern de les Illes Balears ha signat un conveni de col·laboració amb el Consell Superior d'Investigacions Científiques per elaborar un projecte de gestió integrada de la zona costanera de les Illes Balears: el projecte GIZC Balears, amb una durada de tres anys i un pressupost anual de 500.000 euros.